

СТАНОВИЩЕ

**относно: дисертационния труд на докторант Живко Георгиев Рачев
на тема: „Практически аспекти на медийната грамотност“ за присаждане на
научната степен „доктор“
в направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика) – ФНОИ-СУ**

автор: проф. д-р Теодора Петрова, ФЖМК-СУ, професор в професионално
направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“

Представеният за защита дисертационен труд е озаглавен така, че ясно определя предмета на изследването. Той е посветен на проблеми на медийната грамотност, които са важни и актуални днес, както за децата е подарстващите, така и за хората в зряла и до някъде и за хора в напреднала възраст. Изследвана е ситуация на затвореност и социална изолация по време на пандемия- в случая от Ковид 19. Трудът разглежда практически проблеми на медийната информационна грамотност, затова мога да кажа, че резултатите от изследването освен аналитичен характер, имат практико- приложен характер. Дисертантът анализира данни, показващи подготовката на учители, ученици и родители, трите страни, участващи в образователния процес, по проблемите и нивото на медийната и информационна грамотност. Проблемите на медийната и информационна грамотност придобиват все по-важно място в политическия дневен ред на европейско и национално ниво в областта на медиите и комуникациите. Това е отразена и в Директивата за аудиовизуални медийни услуги (ДАМУ) задължава Комисията да представя доклади, отчитащи нивата на медийна грамотност във всички държави-членки. В тази разработка е потърсено мястото на медиите и медийното съдържание в процеса на образование. Затова, отново казвам, такива разработки имат място и са актуални и значими. Медиите продължават да бъдат фактор за по-добро разбиране на света, употребата им се променя в дигиталните платформи и повече познания и формирането на по-добро разбиране от значение и обучението по медийна дигитална грамотност в двата аспекта- разбиране и употреба е важно. Актуалността на изследвания научен проблем е именно в това, а изследването на нивото на медийната грамотност на трите страни – родители, учители, деца е съществено. От там- и евентуалния прочит и приложение на изводите от изследването.

Дисертантът Живко Рачев описва и анализа образователния процес в условия на пандемичната криза от Ковид 19, която преживяхме, както в България, така и в други страни в Европа и по света. Както се казва “след Ковид пандемията вече нещо не е същото “ – в икономиката, в социалния ни живот, при наложената дистанцираност. В тези условия е важно засиленото влияние на медийното съдържание в мрежите, умението за критичен анализ и употреба на това съдържание, умението да се създава и качва съдържание, и не на последно място – принудителното онлайн обучение за двете страни-обучаващи и обучаеми. В този труд се посочва, че донякъде принудителното придобиване на умения и познания по медийна грамотност е свързано и с отдалеченият достъп за работа и образование от къщи. Принос на работата са представените данни на нивото на подготовка на учители, ученици и родители, свързано с медийната и информационна грамотност дават възможност за представяне на представа за този процес, а измерените чрез това изследване принудително придобитата медийна грамотност в условия на криза дава възможност за сравнение и анализ. Значимостта на изследването, според мен, се състои в събраната, анализирана и обобщена информация за придобитата принудителна грамотност по време на пандемия и изолационност. Една от целите на дисертационния труд е сравняването на моделите и методите на дистанционно и медийно обучение в границите и основно между Република България и Република Франция на фона на други практики в страни от Европейският Съюз. Друга цел на труда на Живко Рачев, е да се опишат функциите на медиите за информиране, развлечение и образование по време на пандемична криза. Използвани и анализирани са примери за проблеми и постижения на потребление на съдържание и умения за медийна грамотност, придобити при липса на социална среда и комуникация лице в лице при децата и учениците. Този труд, може да се каже, че третира проблемите на новите умения и компетенции, които е необходимо обучаемите и оброчителите да притежават, за да могат пълноценно да участват в образователния процес в XXI век, особено в условия на изолационност, като например в условията на пандемия. Тук Живко Рачев фокусира вниманието си върху функции на медиите, като отново фокусът е върху с децата и подрастващите. Тук той се спира на информационната, хедонистичната, но поставя въпроса за образователната функция на медиите по време на пандемия. Освен за познанието за технологиите за понятието за информационна и медийна грамотност се фокусира върху развитието на критичното мислене, и участието в обществения живот чрез медиите. Подрастващите се нуждаят от технически умения (които, в повечето случаи имат), а по-скоро въпросът е да оценяват и анализират множество източници на

информация и критично да преценяван и възприемат полученото съдържание. Дисертантът подчертава, че медийната грамотност ще съдейства за доброто и правилно възприятие на информация учениците, учителите и родителите.

Свидетели сме на различни кризи, които променят начина, по който живеем, функционирането на икономиките, процеса на образование и обучение Пандемията от Ковид-19 постави пред изпитание икономиката на света, цели сектори фалираха, но пед изпитание бе посатвено и образованието за бързо, гъвкаво обучение от дома. Можем да кажем, че през 2020 година, в условията на пандемия, преобладаващо във всички степени на образование, бе дистанционното и електронно обучение. Затова все по- голямо е значението на образователната функция на медийното съдържание в дигиталните платформи, и затова Живко Рачев подчертава “че дигиталната онлайн комуникация въздейства върху интеракцията между членовете на различните социални групи“. Предлаганото съдържание става част от система на обучение и образование, и той подчертава значението на „медиаобразованието“.

Правилен, според мен, е комплексният подход, който е избрал докторантът за разбиране на образованието като система, на изграждането на умения по медийната грамотност още от ранна възраст, при взаимодействие на децата и учениците, учителите и родителите.

В образованието у нас постоянно се обсъждат политики, събират и анализират се данни за постигнатите резултати на обучаващите се. Това се случва и днес, но все по- голям е въпросът за влиянието на онлайн съдържанието върху децата и подрастващите. Живко Рачев подчертава, че “ процесът на общуване в детска и училищна възраст е процес между субекти“, потърсено е влиянието и отговорността на медиите и създателите на медийно съдържание в образователната сфера. Така се търси образователната функция или “конкретни елементи“ в информационните канали. Дисертантът подчертава препоръките на проведеното през 2016 г. и 2017 г. при общоевропейско изследване, на Европейската комисия за развитие на дигиталните умения на децата и учениците и за създаване на нови връзки с партньорите на училището. На базата на това, според мен е формулирана следната хипотеза в дисертационния труд: „Предполагаме, че тенденцията на ниво европейски власти, политики и разпоредби, да се съпоставят нуждите на дигиталното медийно образование в съответствие с новостта.... ще доведе до създаване и развитие на медийната грамотност сред субектите на медийното образование.“ Обектът на изследването е определен като “ практическите аспекти на медийната грамотност насочена към конкретни социални групи“, а като предмет на

настоящото изследване са посочени “теоретичните подходи към медийната грамотност и анализ на медийното образование в Европейския съюз, Франция и България“. За целите на това изследване са анализирани функции и влияние „медии – образование“ , обучението като част от социално общуване при децата и учениците. Приемам формулираната теза на докторанта, че дигиталната и медийна грамотност като подход и процес, се отнася към целите на медийното образование

Намирам структурата на дисертационния труд е адекватна на изследването, намирам за релевантни изводите и препоръките в края на дисертацията. Приносни, според мен са цитираните измервания на медийната грамотност и принудителното придобиване на тази умения при децата и учениците. Дисертацията включва основните дефиниции, които изграждат същността на дигиталната медийна грамотност, като опитът е да се представи устойчив модел за обучение медийна и дигитална грамотност. Смятам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение, както и на Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Приложеният към него автореферат отразява същността на изследването и коректно представя приносите от него. Представеният списък от Живко Рачев включва десет на брой публикации, свързани същността на дисертационния труд.

Всеки текст може да търпи редактиране, сваляне на пасажи за по- добра четивност, така и този. Имам като че ли общ въпрос към дисертанта. Ако има впечатление, да сподели оценката си за инициативата на А1 “Да учим заедно“ по време на пандемията у нас. Представената докторска дисертация е оригинално научно изследване, което показва постигнатото от докторанта, неговите теоретични знания, познания в областта на обучение и образование в пандемия – Ковид 19. В заключение считам, че представения дисертационен труд на тема: „Практически аспекти на медийната грамотност“ отговаря на всички изисквания и предлагам на научното жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.2.Педагогика (Медийна педагогика) на Живко Георгиев Рачев.

София, 18.08.2023 г.

проф. д-р Теодора Петрова